

УДК 378.141

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ТА ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Гонтаренко Ірина Сергіївна, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу ХНЕУ ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна

Осьмачко Світлана Анатоліївна, старший викладач кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу ХНЕУ ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація: Аналізуються зміст і переваги застосування проектної діяльності з метою підвищення ефективності викладання та вивчення англійської мови, обумовлюється необхідність її впровадження як такої, що ефективно розкриває потенціал студентів, їх інтелектуальні, творчі та моральні якості.

Ключові слова: проектна діяльність, професійна компетентність, мотивація навчальної діяльності, професійний саморозвиток.

Головною метою української системи освіти є створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості, забезпечення високої якості освіти. Більшість педагогів-науковців і освітян-практиків переконана, що підготовка фахівців у будь-якій сфері повинна здійснюватися на новій концептуальній основі в межах компетентнісного підходу [4]. Наразі здійснюється перехід до нових стандартів вищої освіти, метою яких є підтримка студентів, розвиток їхніх здібностей та формування спектру ключових компетентностей.

На сучасному етапі необхідною умовою навчання є впровадження таких методик, які б більш ефективно розкривали потенціал студентів, їх інтелектуальні, творчі та моральні якості та сприяли підвищенню мотивації до вивчення англійської мови, активізували їх пізнавальну діяльність, спонукали до творчого пошуку та самовдосконалення. Як навчальна

дисципліна англійська мова сприяє створенню умов, що необхідні для розвитку культурних та особистісних якостей студентів [1].

Від того, наскільки майбутні спеціалісти з англійської мови ознайомлені з різними аспектами використання інноваційних технологій і на якому рівні вони володіють ними, залежить успішне здійснення їхньої професійної діяльності. Цей факт зобов'язує всі педагогічні вузи України готувати висококваліфікованих фахівців, які б володіли системою знань, умінь і навичок відповідно до умов сучасного інформаційного світу. Проектна діяльність надає студентові широке поле для нової для нього діяльності, тим самим сприяє появі широкого кола інтересів і потім через них чинить вплив на формування його переконань та світогляду [4].

Проект у навчанні англійської мови можна визначити як комплекс вправ або завдань, які передбачають організовану, тривалу значущу для студентів самостійну дослідну діяльність іноземною мовою, яка виконується як в аудиторії, так і в поза аудиторний час [2].

Метою проектної діяльності є стимулювання інтересів студентів до окремих проблем, що передбачають оволодіння ними певною сумою знань, та через проектну діяльність, яка включає практичне застосування самостійно набутих знань у процесі вирішення практичних завдань та проблем.

Проектна діяльність відноситься до нетрадиційних методів навчання, тому вона спроможна забезпечити [4]: активність

навіть тих студентів, які, як правило, віддають перевагу мовчанню; розкриття студентами своїх здібностей, що формує в них впевненість в собі; комфортність навчання для студентів, оскільки вони перестають боятися негативної оцінки; удосконалення комунікативних навичок студентів, оскільки дає змогу їм більше висловлюватись; формування почуття професіонала в студентів вже у вузівській аудиторії; розвиток у студентів ряду важливих здібностей (спільного прийняття рішень, творчого професіонального мислення тощо); розвиток мислення не просто, відтворюючи засвоєні знання, але й використовуючи їх у практико-орієнтованій діяльності, залучення студентів до вирішення проблем, максимально наближених до професійних.

Організація проектної діяльності має певні етапи. На початку викладач визначає мету і завдання навчального проекту. Потім проводить оцінювання індивідуальних здібностей студентів, рівня розвитку якостей особистості, ступеня сформованості знань і умінь, пропонує тематику проекту, мотивує студентів до обговорення, пропонує схеми аналізу потреб, спостерігає за процесом обговорення, допомагає сформулювати проблему, консультує студентів щодо визначення мети, коригує формулювання мети. Провідною функцією викладача в організації виконання студентами індивідуальних проектів є координування. Наступним етапом є розроблення дидактичних і методичних засобів навчання. Викладач оформлює розроблені дидактичні й методичні матеріали, готує інформаційну базу.

На результативному етапі викладач організовує презентацію, консультує студентів з питань її підготовки, обговорює відомі, зрозумілі критерії оцінювання якості проекту та підсумки роботи над проектом, організовує рефлексію студентів. Підсумкова оцінка за виконання проекту виставляється викладачем з урахуванням проміжних оцінок діяльності студентів, якості виконання проекту й опису дій і оригінальності проектних рішень,

самостійності, а також самооцінювання студента [4].

Аналіз досліджень з питань класифікації проектів дає можливість запропонувати такі види проектів: за характером домінуючої в проекті діяльності: пошуковий, дослідницький, інформаційний, творчий, ігровий, конструкційний, практико-орієнтований, орієнтовний; за мірою реалізації між предметних зв'язків: монопредметний проект, у рамках однієї обласні знань, міжпредметний проект, на межі різних областей, позапредметний проект; за характером координації проекту, безпосередній – жорсткий або гнучкий, опосередкований, прихований – скритий, неявний; за характером контактів: серед учасників одного класу, школи, міста, регіону, держави, різних держав світу; за складом учасників проекту: індивідуальний, колективний, парний, груповий, масовий; за характером партнерських взаємин між учасниками проектної діяльності: кооперативний, загальний, конкурсний; за тривалістю виконання проекту: довготривалий, середньої тривалості – від тижня до місяця, короткостроковий [4].

Методисти виділяють наступні етапи роботи над проектами: визначення теми проекту; визначення проблеми і мети проекту; обговорення структури проекту, складання приблизного плану роботи; презентація необхідного мовного матеріалу та передкомунікативна підготовка; пошук інформації: робота з різноманітними джерелами, створення власної системи збереження інформації; групова робота; регулярні зустрічі, під час яких студенти обговорюють проміжні результати; аналізування зібраної інформації, координація дій різних груп учнів; підготовка презентації проекту – відеофільми, покази, радіопередачі тощо; демонстрація результатів проекту (захист проекту), опанування; колективне обговорення проекту, експертиза, результати зовнішньої оцінки, висновки.

Перед початком роботи над проектом студенти повинні навчитися працювати з літературою, аналізувати прочитану

інформацію, вміти користуватися науковими джерелами, висловлювати свої думки, брати участь у бесіді тощо, тобто вони мають оволодіти творчими та комунікативними навичками. Таким чином, для реалізації проектної методики необхідна серйозна підготовка, вивчення значного лексичного матеріалу, формування мовленнєвих навичок студентів на початковому етапі навчання у ВНЗ [2].

На етапі оцінювання здійснюються не тільки контроль засвоєння мовного матеріалу, але й розвиток мовної та комунікативної компетенції. В процесі оцінювання викладач повинен надати загальну оцінку проекту, яка стосується змісту, теми, кінцевого результату, активності участі студентів у проекті. Проекти пропонуються для презентації по закінченню вивчення теми на етапі творчого осмислення та використання матеріалу.

Результати виконаних проектів повинні бути "відчутними": якщо це теоретична проблема – то конкретне її вирішення, якщо практична – конкретний результат, готовий до впровадження [1].

Використання проектної діяльності, надає можливість викладачеві під час навчального процесу створювати комунікативні ситуації, наближені до реальних умов спілкування, спонукати студентів до самостійної роботи (індивідуальної, парної, групової), підбирати теми проектів, які максимально цікавлять студентів тощо. Процес проектування повинен бути зорієнтований на особистість і відповідати її реальним запитам, інтересам і можливостям.

Отже, використання проектної діяльності сприяє: вдосконаленню навчального процесу; посиленню мотивації студентів до вивчення англійської мови; розширенню й урізноманітненню програми вивчення англійської мови у вузі; значно швидшому формуванню розвитку комунікативних вмінь і навичок; більш раціональному використанню часу в процесі вивчення англійської мови; індивідуалізації навчання; активізації самостійної, дослідницької та творчої діяльності студентів (індивідуальної, парної, групової) на всіх етапах навчання;

розширенню кругозору студента й викладача; участі в електронних творчих проектах у різних країнах світу; обміну набутим досвідом; розвитку критичного мислення та вміння робити висновки; формуванню професійних педагогічних вмінь та навичок.

Висновки. З метою популяризації проектної діяльності та допомоги викладачам, які вже використовують її у своїй професійній діяльності, доцільним є проведення тренінгів, під час яких є можливість глибокої роботи над вибраною проблематикою, оснащення їх відповідними методичними матеріалами, створення методичних груп, що сприятимуть вдосконаленню вмінь у веденні занять по методу проектів, вирішенню актуальних труднощів.

Список використаних джерел:

1. Аліксійчук О. С. Проектна діяльність студентів у процесі опанування навчальної дисципліни «Шкільний курс світової художньої культури та методика його викладання» : навчально-метод. посібник / О. С. Аліксійчук, В. В. Федорчук. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2009. – 44 с.
2. Арванітопуло Е. Г. Проектна методика навчання англійської мови на старшому ступені ліцею : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання» / Е. Г. Арванітопуло. – Київ, 2006. – 22 с.
3. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / [М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін.]; за ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль : Богдан, 2004. – 384 с.
4. Гонтаренко І.С. Формування проектної компетентності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін засобами інтернет-ресурсів: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ірина Сергіївна Гонтаренко. – Х., 2016. – 296 с.

Автори

Гонтаренко Ірина Сергіївна, канд. пед. н., викладач кафедри педагогіки та іноземної філології ХНЕУ ім. С. Кузнеця (iryntagavrikova@gmail.com).

Осьмачко Світлана Анатоліївна, старший викладач кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу ХНЕУ ім. С. Кузнеця (germansveta@gmail.com).

Тези доповіді надійшли 21 січня 2019 року

